

**Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
Факультет психолого-педагогічний
Кафедра музики**

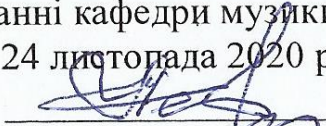

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор університету
М. І. Степаненко
2020 року

**Програма і методичні рекомендації
до Атестаційного Екзамену
з професійної підготовки за спеціальністю і предметною
спеціальністю на здобуття освітнього ступеня «бакалавр»
за освітньою програмою «Середня освіта
(Музичне мистецтво)»**

**Полтава
2020**

Укладачі: Н. Ю. Дем'янюк, В. С. Ірклієнко,
О. О. Лобач (відпов. за випуск),
Н. М. Манжелій, С. І. Глушкова, Н. М. Ремезова
В. П. Яковлев

Узгоджена на засіданні кафедри музики
Протокол № 24 від 24 листопада 2020 року
Завідувач кафедри (Г. ЛЕВЧЕНКО)

Відповідає Освітній програмі «Середня освіта (Музичне мистецтво)», затвердженій Вченою радою ПНПУ імені В. Г. Короленка (протокол № 18 від 29.06.2017 р.)

Гарант освітньої програми (В. ІРКЛІЄНКО)

*Затверджена вченою радою психолого-педагогічного факультету
Полтавського національного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка
15 грудня 2020 р., протокол № 12.*

ЗМІСТ

1. Програма Атестаційного Екзамену	4
2. Критерії оцінювання результатів складання Атестаційного Екзамену	7
3. Форма Атестаційного Екзамену	7
4. Структура Атестаційного Екзамену	7
5. Порядок оцінювання результатів Атестаційного Екзамену	8
6. Інформаційні джерела, інструменти, обладнання та програмне забезпечення, дозволені для використання в процесі Атестаційного Екзамену	9
7. Програмовий зміст Атестаційного Екзамену	9
8. Методичні рекомендації щодо підготовки і складання Атестаційного Екзамену	17
8.1. Методика викладання музичного мистецтва	17
8.2. Теорія музики і сольфеджіо	20
8.3. Історія зарубіжної музики	23
8.4. Історія української музики	24
8.5. Педагогіка	28
8.6. Хорове диригування	31
9. Джерела інформації, рекомендовані до використання в ході підготовки до Атестаційного Екзамену	32

1. Програма атестаційного екзамену

Програмний результат навчання	Компоненти Освітньої програми, спрямовані на формування результату навчання	Засоби діагностики рівня досягнення результату навчання
ПРН 1. Знати найважливіші факти, події, процеси історичного минулого українського народу у контексті європейської і світової історії задля світоглядного самовизначення і формування громадянської позиції.	Історія української музики Педагогіка	Питання 45 – 60, 65, 69, 89, 90
ПРН 2. Демонструвати знання про природу психічних явищ, ідентифікувати психологічні проблеми, розуміючи закономірності розвитку і функціонування психічних явищ у контексті вирішення професійних завдань.	Методика викладання музичного мистецтва Педагогіка	Питання 2, 3, 11 – 16, 63, 64, 66, 67, 70, 75-86
ПРН 3. Знати теоретичні основи, форми, методи, засоби навчання та виховання, інноваційні педагогічні технології та впроваджувати їх в освітній процес; формувати траєкторію саморозвитку й самореалізації в професійній діяльності на підґрунті провідних положень педагогічної майстерності.	Методика викладання музичного мистецтва Педагогіка	Питання 1, 2, 4, 11 – 16, 61 – 90
ПРН 4. Знати засоби інформаційно-комунікаційних і дистанційних технологій, що застосовуються у формальній і неформальній музичній освіті та мистецтві.	Методика викладання музичного мистецтва Педагогіка	Питання 2, 4, 11 – 16, 64, 66, 67, 70, 72, 74, 75, 85, 87
ПРН 5. Знати елементи музичної мови, тезаурус, правила грамотного запису та аналізу нотного тексту, усвідомлювати роль гармонії та інших засобів музичної виразності у створенні художнього образу.	Теорія музики і сольфеджіо	Питання 17 – 36
ПРН 6. Знати основи інструментально-виконавської, вокальної, диригентсько-хорової технік.	Основний музичний інструмент і практикум зі шкільного репертуару Постановка голосу Хорове диригування	Виконання інструментальних і вокальних музичних творів, аналіз та диригування хорового твору
ПРН 7. Знати історію розвитку вітчизняного і зарубіжного музичного мистецтва, його стилі, жанри, форми.	Історія української музики Історія зарубіжної музики	Питання 37 – 60

ПРН 8. Демонструвати знання мети, завдань, принципів, змісту, методів, мистецько-педагогічних технологій, організаційних форм і засобів загальної формальної та неформальної музичної освіти; видів, змісту й методів планування, діагностики та контролю музичного розвитку особистості.	Методика викладання музичного мистецтва Педагогіка	Питання 1 – 16, 62, 64, 66 – 82
ПРН 9. Знати теоретичні основи сценічної культури та звукорежисури музично-виховних заходів у контексті формальної та неформальної освіти.	Методика викладання музичного мистецтва Педагогіка Основний музичний інструмент з практикумом зі шкільного репертуару Постановка голосу Хорове диригування	Питання 4, 15, 74, 85 Виконання інструментальних і вокальних музичних творів, диригування хорового твору
ПРН 10. Усно й письмово спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами, використовуючи відповідну фахову термінологію.	Історія української музики Історія зарубіжної музики Методика викладання музичного мистецтва Педагогіка Хорове диригування	Усні та письмові відповіді на теоретичні питання, письмовий аналіз хорового твору
ПРН 11. Застосовувати на практиці знання законодавчих актів із цивільного захисту і працевпорядної діяльності, дотримуватися норм здорового способу життя.	Методика викладання музичного мистецтва Педагогіка	Питання 1, 2, 66, 67, 69, 73, 74, 79, 80, 82, 84, 86.
ПРН 12. Аналізувати музичні твори в єдності форми й змісту, оцінювати їх педагогічний потенціал, творчо інтерпретувати та застосовувати у власній музично-педагогічній діяльності.	Історія української музики Історія зарубіжної музики Теорія музики і сольфеджіо Методика викладання музичного мистецтва Основний музичний інструмент з практикумом зі шкільного репертуару Постановка голосу Хорове диригування	Питання 4, 5, 6, 12, 14, 17 – 60. Виконання інструментальних і вокальних музичних творів, аналіз і диригування хорового твору
ПРН 13. Демонструвати інтонаційно-виконавські навички, здійснювати слуховий аналіз музичної мови.	Постановка голосу	Виконання вокальних творів
ПРН 14. Володіти виконавськими інструментальними, вокальними, диригентсько-хоровими вміннями й навичками.	Основний музичний інструмент з практикумом зі шкільного репертуару Постановка голосу Хорове диригування	Виконання інструментальних і вокальних творів, диригування хорового твору
ПРН 15. Використовувати музично-історичні та музично-теоретичні знання в професійній діяльності.	Історія української музики Історія зарубіжної музики Методика викладання музичного мистецтва Теорія музики і сольфеджіо	Питання 1 – 60

<p>ПРН 16. Реалізувати мету, завдання та зміст освітньої галузі «Мистецтво» через ефективне застосування методів, мистецько-педагогічних технологій, організаційних форм, засобів планування, діагностики, контролю та корекції рівня музичного розвитку та освіти особистості.</p>	<p>Методика викладання музичного мистецтва Педагогіка</p>	<p>Питання 1 – 16, 62, 64, 66 – 82</p>
<p>ПРН 17. Володіти навичками хорового співу та хормейстерської роботи.</p>	<p>Методика викладання музичного мистецтва Хорове диригування</p>	<p>Питання 4 – 9 Виконання, аналіз і диригування хорових творів</p>
<p>ПРН 18. Об'єктивно оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці із світоглядних, екологічних, духовних, етичних, естетичних норм і переконань із метою самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення впродовж життя.</p>	<p>Історія української музики Історія зарубіжної музики Методика викладання музичного мистецтва Основний музичний інструмент з практикумом зі шкільного репертуару Постановка голосу Хорове диригування Теорія музики і сольфеджіо Педагогіка</p>	<p>Робити самоаналіз власних відповідей на теоретичні питання, здійснювати самооцінку якості виконання музичних творів</p>
<p>ПРН 19. Захищати й утверджувати демократичні, гуманістичні та національні ідеали, цінності й традиції в музично-педагогічній діяльності.</p>	<p>Історія української музики Історія зарубіжної музики Методика викладання музичного мистецтва Основний музичний інструмент з практикумом зі шкільного репертуару Постановка голосу Хорове диригування Педагогіка</p>	<p>Утверджувати демократичні, гуманістичні та національні ідеали, цінності й традиції у процесі відповіді на теоретичні питання та через вибір музичного репертуару для виконання</p>
<p>ПРН 20. Критично оцінювати, аргументувати і відстоювати власні погляди на стратегічні напрями розвитку загальної музичної освіти в Україні, аналізувати й узагальнювати інноваційний музично-педагогічний досвід.</p>	<p>Методика викладання музичного мистецтва Педагогіка</p>	<p>Питання 1 – 16, 64, 66 – 69, 85</p>
<p>ПРН 21. Доводити цінність класичної та сучасної музичної культури та доцільність її впровадження в музично-педагогічну практику.</p>	<p>Історія української музики Історія зарубіжної музики Методика викладання музичного мистецтва Педагогіка</p>	<p>Питання 1, 2, 4, 12, 14, 15, 37 – 60, 69, 79, 85</p>

2. Критерії оцінювання результатів складання Атестаційного Екзамену

Сума набраних балів за результатами складання Атестаційного Екзамену	Значення оцінки	Рівень досягнення результатів навчання за Освітньою програмою «Середня освіта (Музичне мистецтво)»
90-100	відмінно	Високий рівень досягнення програмних результатів навчання, що засвідчує безумовну готовність до професійної діяльності за фахом, до навчання за наступним рівнем вищої освіти.
75-89	добре	Достатній рівень досягнення програмних результатів навчання, який забезпечує готовність до професійної діяльності за фахом, до навчання за наступним рівнем вищої освіти.
60-74	задовільно	Мінімально достатній для професійної діяльності за фахом та здобуття наступного ступеню вищої освіти рівень досягнення програмних результатів навчання.
35-59	незадовільно	Рівень досягнення програмних результатів навчання є недостатнім для професійної діяльності за фахом, для навчання за наступним рівнем вищої освіти.
0-34		Результати навчання відсутні.

3. Форма Атестаційного Екзамену

Атестаційний екзамен є комплексним і має комбіновану форму: усна відповідь, гра на музичному інструменті, виконання вокального твору під супровід концертмейстера, аналіз та диригування хорового твору.

4. Структура Атестаційного Екзамену

Атестаційний екзамен проводиться за білетами, складеними відповідно до навчальних програм, за методикою, визначеною закладом вищої освіти.

Студентам пропонується 30 екзаменаційних білетів, кожен із яких містить 3 теоретичних питання та 2 практичних завдання:

1-2 – із обов'язкових дисциплін професійної підготовки;

3 – із педагогіки;

4 – з основного музичного інструменту з практикумом зі шкільного репертуару, постановки голосу та з хорового диригування.

На підготовку бакалаври мають 40 хвилин, відповідь одного студента триває 25-30 хвилин.

5. Порядок оцінювання результатів Атестаційного Екзамену

Оцінювання результатів атестаційного екзамену здійснюється за 100-бальною шкалою. Підсумковий бал (ПБ) за відповідь студента на атестаційному екзамені є сумою балів, одержаних за кожне окреме питання чи виконане практичне завдання (Б 1, Б 2, Б 3, Б 4).

Сумарна максимальна кількість балів із кожного питання й практичного завдання – 20 балів. Отже, ПБ (підсумковий бал) = Б 1+Б 2+Б 3 + Б 4

Зміст оцінки	Оцінка відповіді на питання (виконання завдань) за 100-бальною шкалою				Значення оцінки
	I питання	II питання	III питання	IV питання	
	Б1	Б2	Б3	Б4	
Відповідь на питання, виконання практичних завдань засвідчує високий рівень досягнення запланованих результатів навчання за освітньою програмою, безумовну готовність до навчання за наступним рівнем освіти та професійної діяльності за фахом	25	25	25	25	відмінно
Відповідь на питання, виконання практичних завдань засвідчує достатній рівень досягнення запланованих результатів навчання за освітньою програмою, готовність до навчання за наступним рівнем освіти та професійної діяльності за фахом	22	22	22	23	добре
Відповідь на питання, виконання практичних завдань містить ряд присутніх недоліків, проте засвідчують наявність мінімально достатніх для навчання за наступним рівнем освіти та професійної діяльності за фахом результатів навчання за освітньою програмою	18	18	18	20	задовільно
Наявні окремі елементи правильної відповіді. Ряд запланованих результатів навчання за освітньою програмою відсутній, а обсяг і рівень наявних результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання і недопустимий для професійної діяльності за фахом	9	9	9	9	незадовільно
Відсутні елементи правильної відповіді. Результати навчання за освітньою програмою є мінімальні або відсутні взагалі. Студент не готовий до навчання за наступним рівнем вищої освіти та професійної діяльності за фахом	4	4	4	4	

6. Інформаційні джерела, інструменти, обладнання та програмне забезпечення, дозволені для використання в процесі Атестаційного Екзамену

1. Алексеев Б. Гармоническое сольфеджіо / Алексеев Б. – М. : Музыка, 1976. – 292 с.
2. Мистецтво: підручники інтегрованого курсу для 1-3, 8-9 класів.
3. Музичне мистецтво: підручники для 4-7 класів ЗЗСО.
4. Тюлин Ю. Н. Задачи по гармонии : учебн. пособ. / Тюлин Ю. Н., Привано Н. Г. – М.: Музыка, 1976. – 342 с.
5. Юцевич Ю. Є. Музыка : словник-довідник / Ю. Є. Юцевич. – вид. 2-ге перероб. і доп. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. – 352 с.

7. Програмовий зміст Атестаційного Екзамену

Методика викладання музичного мистецтва

1. Здійснить огляд сучасних програм із музичного мистецтва для закладів загальної середньої освіти та відповідного навчально-методичного забезпечення.
2. Доведить специфіку уроку музичного мистецтва та окреслить сучасні вимоги до нього.
3. Визначте сутність музичних здібностей, їх онтогенез і методику діагностики.
4. Систематизуйте методи та прийоми вокально-хорової роботи на уроці музичного мистецтва.
5. Охарактеризуйте основні жанрові напрями в хоровому мистецтві.
6. Визначте форми хорового виконавства.
7. Розкрийте поняття «атака звука» й охарактеризуйте її види.
8. Здійснить загальну характеристику співацьких дихання, звукоутворення, дикції та методику роботи над ними.
9. Схарактеризуйте хоровий ансамбль і стрій та методику роботи над ними.
10. Визначте найбільш ефективні, на Вашу думку, методи та прийоми опанування музично-теоретичних понять на уроках музичного мистецтва.
11. Розкрийте структуру музично-ритмічної діяльності на уроці музичного мистецтва, упорядкуйте види рухів та методику їхнього опанування.
12. Розкрийте методику навчання гри на дитячих музичних інструментах на уроці музичного мистецтва.
13. Зробіть загальний огляд музично-творчої діяльності школярів на уроці та висловіть Ваші пропозиції щодо методики її організації.
14. Ознайомте з методикою слухання музики на уроці.
15. Розкрийте сутність позакласної музично-виховної роботи в ЗЗСО, основи сценічної культури та звукорежисури музично-виховних заходів.
16. Виявіть особливості планування та обліку музично-виховної роботи в закладах загальної середньої освіти.

Теорія музики і сольфеджіо

17. Охарактеризуйте звук як фізичне явище і як відчуття. Розкрийте поняття «музичний звук», визначте його властивості.
18. Охарактеризуйте поняття «ритм» та основні ритмічні одиниці.
19. Охарактеризуйте поняття «метр», «розмір». Визначте види розмірів.
20. Охарактеризуйте поняття «лад».
21. Розкрийте сутність мажорного та мінорного ладу.
22. Окресліть квінтове коло мажорних тональностей.
23. Окресліть квінтове коло мінорних тональностей.
24. Охарактеризуйте паралельні та однойменні тональності.
25. Охарактеризуйте поняття «інтервал». Класифікуйте інтервали.
26. Інтервали в тональностях мажору і мінору.
27. Поясніть багатозначність терміну «гармонія». Схарактеризуйте види акордів та особливості чотириголосного викладу тризвуків головних ступенів.
28. Дайте характеристику кадансовому квартсекстакорду, вкажіть умови його застосування та особливості голосоведення.
29. Поясніть особливості подвоєння у секстакордах, схарактеризуйте типи розташування та голосоведення.
30. Схарактеризуйте прохідні та допоміжні звороти (вкажіть умови застосування прохідних і допоміжних квартсекстакордів у музичній побудові, особливості голосоведення, подвоєння).
31. Дайте характеристику домінантсептакорду (повний і неповний домінантсептакорд, його застосування, місце в музичній побудові) та його оберненням.
32. Схарактеризуйте повну функціональну систему мажору і мінору.
33. Назвіть характерні особливості септакорду II ступеня та його обернень.
34. Схарактеризуйте різновиди ввідних септакордів VII ступеня та вкажіть умови їх застосування.
35. Назвіть відомі Вам типи тональних співвідношень і схарактеризуйте їх. Роз'ясніть особливості відхилень і їхню роль у музичній побудові.
36. Схарактеризуйте поступову функціональну модуляцію як тип тонального співвідношення.

Історія зарубіжної музики

37. Доведіть специфіку музичного мистецтва.
38. Схарактеризуйте музичне мистецтво епохи Відродження.
39. Визначте характерні риси музичної культури доби Бароко.
40. Висвітліть сутність музичного класицизму.
41. Проаналізуйте особливості музичної естетики Романтизму.
42. Охарактеризуйте провідні художні течії в музичному мистецтві кінця XIX-початку XX століття.
43. Охарактеризуйте імпресіонізм в музиці.
44. Обґрунтуйте прогресивну сутність експресіонізму в музичному мистецтві.

Історія української музики

45. Розкрийте особливості музичної культури України епохи Бароко.
46. Розкрийте особливості музичної культури України епохи Класицизму.
47. Охарактеризуйте музичне мистецтво України першої половини і середини XIX століття.
48. Охарактеризуйте творчий доробок основоположника української класичної музики М.В. Лисенка.
49. Охарактеризуйте музичне мистецтво України першої половини XX століття.
50. Здійсніть музикознавчий огляд творчості українських композиторів першої половини XX століття.
51. Охарактеризуйте музичне мистецтво України другої половини XX століття.
52. Проаналізуйте розвиток основних жанрів українського музичного мистецтва в другій половині XX століття.
53. Простежте епохи й періоди в розвитку українського фольклору та вирізніть жанри усної народної творчості, які з'явилися в ці періоди.
54. Поясніть поняття «синкретизм ранніх форм фольклору».
55. Розкрийте зміст та музичні особливості календарно-обрядових пісень.
56. Розкрийте особливості епічних та ліро-епічних жанрів українського фольклору.
57. Охарактеризуйте народнопісенну лірику українського фольклору.
58. Визначте поняття «родинно-обрядова творчість» та назвіть цикли, з яких вона складається.
59. Охарактеризуйте українську народну інструментальну музику.
60. Розкрийте зв'язок дитячого фольклору з етнопедагогікою.

Педагогіка

61. Схарактеризуйте педагогіку як науку.
62. Схарактеризуйте основні категорії педагогіки.
63. Розкрийте систему педагогічних наук.
64. Схарактеризуйте методи науково-педагогічних досліджень.
65. Схарактеризуйте систему освіти в Україні.
66. Розкрийте сутність процесу навчання, його структуру та функції.
67. Розкрийте закономірності, принципи і правила навчання.
68. Дайте загальну характеристику змісту освіти.
69. Схарактеризуйте нормативні документи змісту освіти.
70. Представте класифікації методів навчання.
71. Схарактеризуйте словесні методи навчання.
72. Висвітліть історію розвитку форм організації навчання.
73. Схарактеризуйте урок як форму організації навчання, типи і структуру уроків (за В. Онищуком).
74. Схарактеризуйте позаурочні форми навчання.
75. Розкрийте сутність, функції і види контролю за навчально-пізнавальною діяльністю учнів.
76. Розкрийте сутність процесу виховання, його особливості.

77. Визначте закономірності і принципи виховання.
78. Розкрийте класифікацію методів виховання.
79. Схарактеризуйте методи формування свідомості особистості.
80. Висвітліть методи стимулювання і корекції поведінки школярів.
81. Схарактеризуйте колектив, його функції. Покажіть динаміку розвитку колективу.
82. Схарактеризуйте шляхи і засоби морального виховання школярів.
83. Схарактеризуйте сім'ю як важливий соціальний інститут виховання.
84. Схарактеризуйте види трудової діяльності школярів.
85. Висвітліть форми і засоби естетичного виховання школярів.
86. Висвітліть соціально-педагогічні причини появи важковиховуваних дітей.
87. Схарактеризуйте форми методичної роботи в школі.
88. Схарактеризуйте педагогічні ідеї Я. А. Коменського.
89. Схарактеризуйте педагогічні погляди В. О. Сухомлинського.
90. Розкрийте погляди А. С. Макаренка на виховання дітей у сім'ї.

Основний музичний інструмент

Рекомендовані твори (фортепіано)

1. Барвінський В. Соната Cis-dur. Серенада. Імпровізація. Українська сюїта.
2. Беркович І. Варіації на народні теми. Варіації на тему Паганіні.
3. Борисов В. Прелюдія та фуга на народні теми.
4. Верещагін Я. Сонатина. «Musica rustica». Гумореска. Новелета.
5. Вілінський М. Елегійна сюїта. Балада у формі варіацій.
6. Губанов Я. «Мадагаскарська рапсодія».
7. Дичко Л. Варіації. «Писанки».
8. Довженко В. «Народні прелюдії», «Веснянка». «Картинки з життя українського народу» (подвійні варіації), «На схилах Дніпра».
9. Дремлюга М. Весняна сюїта.
10. Жданов С. Соната. Казка.
11. Завалишина М. Сюїта.
12. Задор Д. «Закарпатська сюїта». Варіації.
13. Іщенко Ю. Варіації. Рондо. Сонатина. Поетичні настрої.
14. Карабиць І. 24 прелюдії. Сонатина.
15. Кива О. Варіації. Фантазія. Український триптих. Елегія.
16. Кирейко В. 24 дитячі п'єси. Токата. Рапсодія.
17. Клиш В. Дума. Музична скринька. Автограф.
18. Клебанов Д. 4 п'єси.
19. Ковач І. Прелюдія. Танці (дитячі п'єси).
20. Козицький П. Сторінки дитинства.
21. Колесса М. Пасакалія, скерцо та фуга. Фантастичний прелюд. Осінній прелюд. Гуцульський прелюд. Прелюд «Про Довбуша».
22. Колодуб Ж. Скерцо. Лірична п'єса.
23. Колодуб Л. Альбом для дітей.
24. Коломієць А. Соната. Українська сюїта.

25. Кос-Анатольський А. Гомін Верховини. Гуцульська токата. Скерцо.
26. Косенко В. Юнацька соната. Концертний вальс.
27. Лисенко М. Мрії ор.13. Вальс Венери з опери «Енеїда». Друга рапсодія на укр. нар.теми «Думка – Шумка». Елегія. Сумний спів. Серенада. Урочистий марш ор 39 №2. Запорізький марш. Сюїта у формі старовинних танців на основі народних пісень g-moll. Соната a-moll.
28. Людкевич С. «Нісенітниця», «Стара пісня», «Пісня ночі», «Імпровізована арія». Баркарола. Гумореска. Листок з альбому. Пісня до схід сонця. Елегія.
29. Лятошинський Б. Шевченківська сюїта ор.38.
30. Майкапар С. Маленька сюїта в класичному стилі. Соната c-moll. Соната a-moll.
31. Мейтус Ю. У Карпатах. 12 дитячих п'єс.
32. Мясков К. Соната. Поема. Ноктюрн. Скерцо. Осіння пісня.
33. Некрасов О. Варіації «Дзеркальні структури». П'єси для дітей.
34. Нижанківський О. Вітрогони.
35. Подвала В. Прелюдія та фуга. 12 дитячих п'єс.
36. Пухальський В. «Сторінка кохання». Концертний етюд «Вихор». Вальс «Спогади про Майоренгоф». Романс. Скерцо.
37. Ревуцький Л. Соната c-moll. Соната h-moll. Пісня. Гумореска. Канон. Вальс.
38. Рославець М. Поема.
39. Сасько Г. Інвенції. Соната. Фантазія. Цикл п'єс для дітей «Мозаїка».
40. Сильвестров В. Сонатина. Тріада. Класична соната. Елегія. Дитяча музика №1, №2.
41. Симович Р. Варіації. Рондо. Сонатина. Фантазія.
42. Сільванський М. Українська сонатина. Українське скерцо.
43. Січинський Д. Пісня без слів d-moll. Концертна мазурка c-moll. «Мої спомини». Жалібний марш c-moll.
44. Скорик М. Рондо. Варіації. Бурлеска. Блюз. Партита №5. Токата.
45. Сокальський В. «Малоросійська фантазія», «Український ноктюрн», «На берегах Дунаю».
46. Степовий Я. Фантазія.
47. Таранов Г. Поема. 10 п'єс для дітей.
48. Тилик В. Акварелі. Прелюдії-пісні. Калейдоскоп.
49. Фемеліди В. Романтична соната.
50. Філіпенко В. Соната-поема. Токата. Рондо. Гумореска. Варіації.
51. Фільц Б. Експромт. Фантазія в стилі думи. Капричіо. Листок з альбому. Карпатський етюд. Поетичний настрій. Яворівські іграшки. Весняне рондо.
52. Флис В. Соната. Експромт. Скерцо. Анданте.
53. Цепколенко К. Цикл дитячих п'єс.
54. Шамо Ю. Варіації на тему лемківських народних пісень. «Українська сюїта» пам'яті М. Лисенка. Сюїта «Казки Андерсена».
55. Штогаренко А. Образи.

56. Щуровський Ю. Експромт. Соната. Вальс. Осіння пісня. 10 маленьких прелюдій та фуг. Прогулянка. Після перегляду Куїнджі. Варіації. Калейдоскоп.
57. Юцевич Є. 4 фуги на теми українських народних пісень. Сюїта в старовинному стилі.
58. Яковчук О. Рондо. Прелюд. Цикл п'єс для дітей «Пастелі».
59. Янівський Б.Ю. Соната «Рондо». Варіації на тему української народної пісні.
60. Яровинський Б. Варіації. Цикл прелюдій. Концерт для фп. з орк.

Рекомендовані твори (баян, акордеон)

1. Агафонов О. Інтермецо.
2. Акимов Ю. Рондо-скерцо.
3. Бах І.С. Арія. Лярго. Менует. Органні прелюдії та фуги C-dur, g-moll, d-moll. Жига A-dur. Алєгро g-moll.
4. Бєртіні Г. Етюд.
5. Бєтховєн Л. Екосєз. Ромєнс. Рондо з сонати F-dur / пер. О. Дєнісова.
6. Блинєв Ю. Інвенція. Весєлий танєць.
7. Брамс І. Вальс. Угорські танці.
8. Волков В. Комічний марш.
9. Гайдн Й. П'єса. Сонатіни.
10. Галкин В. Сільські награти.
11. Гєдїкє А. П'єса. Весєла пісня.
12. Гєндєль Г. Куранта. Менует. Чакона. Фугєта. Пасакалія.
13. Глінка М. Андалузський танєць. Вальс. Менует.
14. Гуно Ш. Полька з опери "Фауст" / пер. С. Чапкія.
15. Дїкусарєв В. Мазурка. Скерцо. Колискова. Роздуми. Гуморєска.
16. Дєнісов О. Етюд. Естонський танєць.
17. Дєрбєнкє Є. Рєтро-єкспромт. Старий мотив. Естрадний вальс. Гармонїст грає джаз. По столицях Європи. Весняна самба.
18. Джойс А. Осінній сон. Вальс.
19. Джуліані А. Тарантєла.
20. Дїабєллі. Рондо.
21. Дрємлюга М. Лірична пісня.
22. Дюрєн А. Вальс № 1.
23. Кабалєвський Б. Токатїна. Прєлюдія.
24. Корєллі А. Сарабанда.
25. Косєнкє В. Мазурка / пер. С. Чапкія.
26. Кюсс М. Вальс «Амурські хвилі».
27. Лисєнкє М. Аркуш з альбєму. Експромт. Мєланхолічний вальс / пер. С. Чапкія.
28. Лядєв А. Багатєль. Прєлюдія.
29. Майкапар С. Вальс.
30. Мартєьянов К. Тарантєла.
31. Монті В. Чардаш.

32. Моцарт В. Арія. Менует із симфонії Es-dur. Варіації на тему французької пісні. Лендлер. Полонез. Контрданс із I акту опери «Весілля Фігаро».
33. Мясков К. Етюди a-moll, c-moll. Хоровод квітів. Прелюд. Прогулянка на автомобілі. Зимонька.
34. Накапкін В. Прелюдія.
35. Нечипоренко А. Етюд.
36. Огінський М. Полонез.
37. Павін С. Етюд-п'єса.
38. Паганіні Н. Вічний рух / пер. С. Чапкія.
39. Подгорний В. Фантазія на тему української народної пісні «Повій, вітре, на Вкраїну».
40. Полонський О. Квітучий травень в обр. В. Ковтуна.
41. Польське танго / пер. В. Бесфамільнова.
42. Різоль М. Фантазія на теми українських народних пісень і танців. Варіації на тему української народної пісні «Дощик». Жартівлива українська полька. Український козачок. Український народний танець «Аркан».
43. Руїз Г. Спогад про Баха.
44. Стельмах М. «Фаєр» із дитячої сюїти «Фіксіки».
45. Товпенко М. Гумореска. Регтайм-імпровізація на тему української народної пісні «Їхав козак за Дунай».
46. Хаслінгер Т. Сонатина.
47. Хачатурян А. Вальс.
48. Циганська венгерка в обр. П. Шашкіна.
49. Циполі Д. Менует.
50. Чайкін М. Скерцо з другої сонати. Етюд. Ліричний вальс.
51. Чайковський П. Італійська пісенька. Романс. Пролісок / пер. С. Чапкія.
52. Чекалов П. Інвенція №3.
53. Черні К. Етюди.
54. Шопен Ф. Вальс №6 / пер. О. Денисова. Мазурка / пер. М. Геліса.
55. Шостакович Д. Прелюдія № 5. Танець із балетної сюїти / пер Л. Чебишева.
56. Штогаренко А. Український танець / пер. М. Різоль.
57. Шуберт Ф. Екосез. Музичні моменти.
58. Шуман Р. Послання. Хорал.
59. Шутенко К. Варіації на тему української народної пісні «У неділю рано-пораненьку»
60. Юцевич Є. Повільний вальс.

Постановка голосу
Рекомендовані твори

1. Арія Дигнаре. Муз. Г. Генделя.
2. Білим цвітом. Муз. О. Зуєва, сл. Г. Вердник.
3. Добрий день. Муз. Я. Дубравина, сл. В. Сулова.
4. Жалі мої, жалі. Укр. нар. пісня, обр. М. Лисенка.
5. Захід сонця. Муз. Е. Гріга, сл. Гінзбурга.

6. Колискова. Муз. І. Поклада, сл. В. Циганова.
7. Лелеча доля. Муз. І. Кириліної, сл. В. Цілого.
8. Молитва. Муз. М. Ведмедері, сл. К. Перелісної.
9. Немає України без калини. Муз. М. Ведмедері, сл. Г. Клок.
10. Ой візьму відерце. Муз. і сл. А. Кос-Анатольського.
11. Пісня про горлицю. Муз. І. Шамо, сл. О. Коломійця.
12. Пісня про матір. Муз. І. Поклада, сл. Б. Олійника.
13. Серенада. Муз. Ф. Шуберта.
14. Співають діти. Муз. І. Кириліної, сл. Л. Гнатюк.
15. Стояла я і слухала весну. Муз. К. Стеценка, сл. Л. Українки.
16. Укр. нар. пісня в обр. Ю. Соколовського. Ой на горі та й жінці жнуть.
17. Укр. нар. пісня в обробці В. Єсипка. Ой видно село.
18. Укр. нар. пісня в обробці Г. Майбороди. Ой заграйте, музики.
19. Утоптала стежечку. Муз. Я. Степового, сл. Т. Шевченка.
20. Цвіт землі. Муз. О. Злотника, сл. М. Сингаївського.

Хорове диригування

Рекомендовані твори:

1. Бортнянський М. Херувимська.
2. Ведель А. Да исполнятся.
3. Вербицький М. Христос воскрес.
4. Данькевич А. Чорний крук. Хор з опери "Богдан Хмельницький".
5. Козак Є., вірші Г. Ковалю. Під небом України.
6. Кухарець Е., вірші М.Негоди. Земле, моя земле.
7. Леонтович М. Достойно є. З "Літургії".
8. Леонтович М. Хор русалок. З опери "На русалчин великдень".
9. Лисенко М. вірші О. Кониського. Молитва за Україну.
- 10.Осадчий А., вірші Ю. Рибчинського. Шлях до Тараса.
- 11.Пашкевич А., вірші Д. Луценка. А мати ходить на курган.
- 12.Пашкевич А., вірші Д. Луценка. Пісня про Волинь.
- 13.Пашкевич А., вірші Д.Луценка. Пісня про хліб.
- 14.Стадник О., вірші В. Грибенка. Батьку мій лебедю білий.
- 15.Українська народна пісня, обробка А. Пашкевича. Ой кувала зозуленька.
- 16.Українська народна пісня, обробка Г. Левченка Гай зелененький.
- 17.Українська народна пісня, обробка Є. Кухарця. Закувала зозуленька на стодолі, на розі.
- 18.Українська народна пісня, обробка С. Савчука. Да що на горі Імбер.
- 19.Українська народна пісня. обробка І. Бідака. Червоная калинонька.
- 20.Українська народна пісня, обробка І. Бідака. Не сходило вранці сонечко.
- 21.Українська народна пісня, обробка І. Сльоти. Музики на весіллі.
- 22.Українська народна пісня, обробка М. Леонтовича. Котилася зірка.
- 23.Українська народна пісня, обробка М. Леонтовича. Ой з-за гори кам'яної.
- 24.Українська народна пісня, обробка М. Леонтовича. Ой зійшла зоря.
- 25.Українська народна колядка, обробка Г. Левченка. Не плач, Рахиле.

8. Методичні рекомендації щодо підготовки і складання Атестаційного Екзамену

8. 1. Методика викладання музичного мистецтва

1. Здійсніть огляд сучасних програм із музичного мистецтва для закладів загальної середньої освіти та відповідного навчально-методичного забезпечення.

Сучасні програми з музичного мистецтва (О. Лобова, Л. Масол, О. Савченко, Л. Хлебнікова, Р. Шиян). Навчально-методичні комплекси із музичного мистецтва для 1-7 класів. Характеристика підручників.

2. Доведіть специфіку уроку музичного мистецтва та визначте сучасні вимоги до нього.

Загальна характеристика уроку музичного мистецтва як шкільного предмету і уроку Мистецтва. Структура уроку музичного мистецтва. Типи уроків музичного мистецтва. Сучасні вимоги до уроку музики, за Г. Падалкою.

3. Визначте сутність музичних здібностей, їх онтогенез і методику діагностики.

Музикальність та її структурні компоненти, за Б.Тепловим. Спеціальні здібності до різних видів музичної діяльності. Онтогенез музичних здібностей дітей, за В. Тарасовою та С. Науменко. Діагностика музичних здібностей і методика їхнього розвитку.

4. Систематизуйте методи та прийоми роботи над піснею на уроці музичного мистецтва.

Розучування пісні як творчий процес. Етапи розучування пісні. Розспівування на уроці музики. Методи вокально-хорової роботи на уроці.

5. Охарактеризуйте основні жанрові напрями в хоровому мистецтві.

Два основні жанрові напрями. Художньо-виконавські особливості академічного співу, його принципи і критерії. Характеристика академічної манери виконання. Специфіка народного співу. Жанрові ознаки українського народного хору (особливості складу, манери виконання, діапазону, поліфонічного розвитку, поєднання з іншими видами мистецтва тощо).

6. Визначте форми хорового виконавства.

Розподіл хорових колективів у залежності від профілю виконавської діяльності. Капела (особливості складу, жанрової спрямованості, репертуару, художньо-виконавська специфіка). Ансамбль пісні й танцю (художньо-виконавські характеристики, склад, класифікація колективів). Оперний хор (жанрова спрямованість, художньо-виконавські особливості). Навчальний хор (основне призначення, характерні особливості).

7. Розкрийте поняття «атака звука» й охарактеризуйте її види.

Визначення атаки звука. Її художньо-виразна специфіка та залежність від змісту твору. Вимоги до атаки в хорі. Види атаки (тверда, м'яка, придихова). Їх характеристика (фізіологічні, художньо-виконавські особливості, вплив на якість звука тощо), позитивні й негативні сторони.

8. Здійсніть загальну характеристику співацьких дихання, звукоутворення, дикції.

Основні вокально-хорові навички. Співацьке дихання. Фізіологічні характеристики, послідовність виконання. Вплив на якість співацького звука. Чотири основні типи дихання: ключичне, грудне, діафрагмальне, грудочеревне. Звукоутворення. Фізіологічна основа. Вокалізація голосних звуків. Округлення, прикриття звука. Специфіка співацької дикції.

9. Схарактеризуйте хоровий ансамбль і стрій.

Стрій, визначення, характеристика різновидів (мелодичний, гармонічний). Сутність хорового ансамблю, характеристика різновидів (частковий, загальний, ритмічний, динамічний, тембровий, дикційний, унісонний, гармонічний, поліфонічний, природний, штучний).

10. Визначте найбільш ефективні, на Вашу думку, методи та прийоми опанування музично-теоретичних понять на уроках музичного мистецтва.

Сутність понять “музична грамота”, “нотна грамота”, “музична грамотність”. Принципи, мета та завдання опанування музично-теоретичних понять на уроках музичного мистецтва. Етапи опанування музичної грамоти. Методи викладання музичної грамоти. Форми роботи з музичної грамоти та специфіка їх проведення в загальноосвітній школі.

11. Розкрийте структуру музично-ритмічної діяльності на уроці музичного мистецтва, упорядкуйте види рухів і методику їхнього опанування.

Сутність поняття “музично-ритмічна діяльність”. Мета, завдання та структура музично-ритмічної діяльності на уроці музики. Її форми на уроці музичного мистецтва (Н. Ветлугіна, І. Гадалова). Види рухів. Методи та прийоми опанування музично-ритмічних рухів.

12. Розкрийте методику навчання гри на дитячих музичних інструментах на уроці музичного мистецтва.

Гене́за і загальна характеристика гри на дитячих музичних інструментах як виду активної музичної діяльності дітей. Мета й завдання інструментально-виконавської діяльності на уроці. Класифікація дитячих музичних інструментів. Послідовність роботи по засвоєнню гри на різних інструментах. Методи та

прийоми навчання гри на інструментах із діатонічним або хроматичним звукорядом. Опанування «орфовських партитур».

13. Зробіть загальний огляд музично-творчої діяльності школярів на уроці та висловіть Ваші пропозиції щодо методики її організації.

Сутність поняття «творчість», «музична творчість» (Н. Вишнякова, В. Рагозіна, Н. Черноіваненко). Мета, завдання та зміст музично-творчої діяльності дітей. Система музично-творчих вправ і методика їх виконання.

14. Ознайомте з методикою слухання музики на уроці.

Загальна характеристика слухання музики як складового компоненту уроку музичного мистецтва. Сприймання музики як психічний процес, його типи, етапи розвитку, вікові та індивідуальні особливості. Модель художнього сприймання, за Б. Юсовим. Педагогічні умови керування процесом музичного сприймання школярів, за О. Ростовським. Загальна методика слухання музики. Методи та прийоми слухання музики та активізації музичного сприймання школярів.

15. Розкрийте принципи й види позакласної музично-виховної роботи в ЗЗСО, основи сценічної культури та звукорежисури музично-виховних заходів.

Сутність позакласної музично-виховної роботи, принципи її організації (добровільність, соціальна спрямованість, ініціативність і самостійність, емоційність, врахування вікових та індивідуальних особливостей). Масові, гурткові та індивідуальні форми позакласної роботи. Основи сценічної культури та звукорежисури позакласних музично-виховних заходів.

16. Виявіть особливості планування та обліку музично-виховної роботи в школі.

Сутність планування. Дидактичні принципи та умови планування. Види планування. Педагогічний контроль на уроці музичного мистецтва. Види та методи контролю. Форми контролю. Функції та критерії оцінювання навчальних досягнень учнів на уроці музичного мистецтва.

8.2. Теорія музики і сольфеджіо

17. Охарактеризуйте звук як фізичне явище і як відчуття. Розкрийте поняття «музичний звук», визначте його властивості.

Звук як фізичне явище, яке утворюється в результаті коливання пружного тіла. Звук як відчуття. Характеристика звуків шумових і музичних. Властивості музичного звуку: висота, гучність (сила), тривалість, тембр.

18. Охарактеризуйте поняття «ритм» та основні ритмічні одиниці.

Характеристика довгих і коротких звуків у музиці. Фіксація тривалості музичного звуку на письмі за допомогою ноти (ціла нота, половинна, четвертна, восьма, шістнадцята тощо). Знаки подовження тривалості звуку. Види пауз.

Визначення поняття «ритм». Ритмічний малюнок.

Парний і особливий вид ритмічного поділу. Особливі види ритмічного поділу: тріоль, дуоль, квартоль, квінтоль, секстоль, септоль, новемоль та ін.

19. Охарактеризуйте поняття «метр», «розмір». Визначте види розмірів.

Акцент. Метр як чергування сильних і слабких акцентів. Характеристика сильних і слабких долей. Такт. Тактова риска, Затакт.

Розмір як письмове зображення метру. Види розмірів: дводольні та тридольні. Класифікація розмірів: прості, складні (утворені як сума однорідних чи неоднорідних розмірів), перемінні (рівноперемінні, нерівноперемінні).

20. Охарактеризуйте поняття «лад».

Лад як система стійких і нестійких звуків (ступенів ладу), які об'єднані (на основі мелодійних функціональних зв'язків) тяжінням до єдиного стійкого центру – тоніки. Функціональне значення ступенів ладу та їх позначення на письмі. Основні та побічні ступені ладу. Тоніка.

Стійкі та нестійкі ступені ладу. Поняття тяжіння та розв'язання. Мажорний та мінорний нахил. Тетрахорд.

Тональність як висотне положення ладу. Гама як поступовий висхідний або низхідний мелодичний рух у межах октави. Назва та позначення тональності (складове та літерне).

21. Розкрийте сутність мажорного та мінорного ладу.

Характеристика мажору як семиступенного діатонічного ладу. Характеристика мінору як семиступенного діатонічного ладу. Будова звукоряду. Тонічний тризвук мажору і мінору. Три види мажору і мінору (натуральний, гармонічний, мелодичний), їх будова і відмінність. Повний мажор. Повний мінор.

22. Окресліть квінтове коло мажорних тональностей.

Тональність як висотне положення ладу. Характеристика квінтового кола мажорних тональностей (дієтних та бемольних). Ключові знаки в тональностях. Принцип формування квінтового кола мажорних тональностей.

23. Окресліть квінтове коло мінорних тональностей.

Тональність як висотне положення ладу. Характеристика квінтового кола мінорних тональностей (дієтних та бемольних). Ключові знаки в тональностях. Принцип формування квінтового кола мінорних тональностей.

24. Охарактеризуйте паралельні та однойменні тональності.

Визначення поняття «паралельна тональність». Спільність та відмінність паралельних тональностей. Правило знаходження паралельної тональності.

Визначення поняття «однойменна тональність». Спільність та відмінність однойменних тональностей. Правило знаходження однойменної тональності.

25. Охарактеризуйте поняття «інтервал». Класифікуйте інтервали.

Визначення інтервалу. Позначення та назва інтервалів. Ступенева і тонова величини інтервалу. Класифікація інтервалів: мелодичні і гармонічні, прості і складні, консонанси і дисонанси, діатонічні і хроматичні, зменшені і збільшені, двічі зменшені і двічі збільшені. Енгармонізм інтервалів. Обернення інтервалів.

26. Інтервали в тональностях мажору і мінору.

Інтервали на ступенях натуральних ладів (мажору та мінору). Інтервали на ступенях гармонічних і мелодичних ладів (мажору та мінору). Характерні інтервали. Стійкі та нестійкі інтервали.

27. Поясніть багатозначність терміну «гармонія». Схарактеризуйте види акордів та особливості чотириголосного викладу тризвуків головних ступенів.

Гармонія. Акорд. Види акордів (тризвук, септракорд, нонакорд). Назви звуків акорду. Чотириголосний склад тризвуків (подвоєння, мелодичне положення, розташування).

28. Дайте характеристику кадансовому квартсекстакорду, вкажіть умови його застосування та особливості голосоведення.

Кадансовий квартсекстакорд. Звуковий склад K^6_4 . Акордове оточення K^6_4 . Особливості голосоведення при застосуванні K^6_4 . Особливості голосоведення при переході K^6_4 в акорд D. Метро-ритмічні умови застосування K^6_4 .

29. Поясніть особливості подвоєння у секстакордах, схарактеризуйте типи розташування та голосоведення.

Визначення і позначення секстакордів головних ступенів. Подвоєння в секстакордах. Розташування секстакордів (тісне, широке, мішане). Застосування секстакордів у середині побудови та перед K^6_4 та D у каденціях Паралельні унісони (ч. 1), квінти (ч. 5), октави (ч. 8).

30. Схарактеризуйте прохідні та допоміжні звороти (вкажіть умови застосування прохідних і допоміжних квартсекстакордів у музичній побудові, особливості голосоведення, подвоєння).

Визначення прохідних зворотів. Тонічний і доміантовий квартсекстакорди. Особливості голосоведення у прохідних зворотах, їхні ознаки.

Допоміжні звороти. Тонічний і субдоміантовий квартсекстакорди. Голосоведення та ознаки допоміжних зворотів.

31. Дайте характеристику доміантсептакорду (повний і неповний доміантсептакорд, його застосування, місце в музичній побудові) та його оберненням.

Визначення доміантсептакорду. Повний і неповний D_7 . Акордове оточення D_7 . Особливості голосоведення септими D_7 . Розв'язання D_7 . Обернення D_7 . Розв'язання обернень D_7 . Прохідний D^4_3 та його ознаки. Переміщення D_7 та його обернень.

32. Схарактеризуйте повну функціональну систему мажору і мінору.

Повну функціональну систему складає сукупність головних і побічних тризвуків і септакордів ладу. Вони утворюють три функціональні групи акордів – тонічну, субдоміантову і доміантову, кожна з яких представлена трьома тризвуками. Біфункціональні тризвуки і септакорди. Головні септакорди (D_7 , SII_7 , $DVII_7$). Гармонічні звороти повної функціональної системи (автентичний, плагальний, повний функціональний зворот).

33. Назвіть характерні особливості септакорду II ступеня та його обернень.

Субдоміантсептакорд (SII_7). Акордове оточення II_7 з оберненнями. Голосоведення. Розв'язання II_7 з оберненнями в акорди T . Розв'язання II_7 з оберненнями в акорди D . Розв'язання II_7 з оберненнями в акорди T через D_7 з оберненнями («правило хреста»).

34. Схарактеризуйте різновиди ввідних септакордів VII ступеня та вкажіть умови їх застосування.

Визначення ввідних септакордів та їх види. Функціональна належність ввідних септакордів. Акордове оточення ввідних септакордів. Особливості голосоведення та розв'язання. Внутрішньофункціональне розв'язання ввідних септакордів («розв'язання по колу»).

35. Назвіть відомі Вам типи тональних співвідношень та схарактеризуйте їх. Роз'ясніть особливості відхилень і їхню роль у музичній побудові.

Типи тональних співвідношень (відхилення, модуляція, співставлення). Відхилення як тимчасовий перехід у побічну тональність із наступним поверненням у головну. Побічні доміанти та субдоміанти (D і S). Альтеровані ступені. Голосоведення у відхиленнях.

36. Схарактеризуйте поступову функціональну модуляцію як тип тонального співвідношення.

Модуляція як перехід в іншу тональність із каденційним закріпленням у новій тональності. «Початкова тональність» і «кінцева тональність». Спільний акорд. Модулюючий акорд і його природа.

8.3. Історія зарубіжної музики

37. Доведіть специфіку музичного мистецтва.

Інтонаційно-звукова природа музики. Компаративний аналіз музики та інших видів мистецтва. Особливості змісту, форм і художніх образів музики. Шляхи конкретизації музичного образу. Засоби музичної виразності.

38. Дайте характеристику музичного мистецтва епохи Відродження.

Відновлення інтересу до античності. Перехід від середньовічної теоцентричної культури до антропоцентричної. Початок нотодруку поява демократичної публіки, розквіт аматорського музикування. Розвиток багатоголосся, зростання ролі світської музики, самостійність інструментальної музики, поява численних танцювальних жанрів. Оновлення музичної мови. Становлення національних композиторських шкіл.

39. Визначте характерні риси музичної культури доби Бароко.

Трагічне світосприймання особистості у зв'язку з буржуазними революціями. Панування світської музики, розгортання публічного музичного життя, удосконалення музичного інструментарію, нотодрукування, розширення музичної освіти. Розвиток вокально-інструментальних жанрів, зародження нових інструментальних жанрів. Особливості музичної мови.

40. Висвітліть сутність музичного класицизму.

Вплив ідей філософського раціоналізму, естетики Відродження. Принципи логічної обґрунтованості, внутрішньої гармонії, строгої регламентації жанрів, типізації та узагальненості засобів виразності. К.В. Глюк як представник класицизму в опері. Віденська класична школа – вершина музичного класицизму. Симфонізм як метод філософського розкриття життєвих суперечностей, формування сонатно-симфонічного циклу і симфонічного оркестру.

41. Проаналізуйте особливості музичної естетики Романтизму.

Боротьба з просвітницько-класицистською ідеологією, буденщиною в мистецтві; розчарування художників в політичних результатах Великої французької революції. Втілення в музиці індивідуального світу особистості, трагічних мотивів самоти. Фантастичні образи, ідеалізація й поетизація минулого, народного побуту, природи. Нові засоби музичної мови і принципи

формоутворення, розквіт мініатюрних жанрів. Формування національних композиторських шкіл.

42. Охарактеризуйте провідні художні течії в музичному мистецтві кінця ХІХ-початку ХХ століття.

Посилення ідейно-стилістичної конфронтації між різними мистецькими напрямками, стрімка зміна нових художніх течій (реалізм, пізній романтизм, оперний веризм, імпресіонізм, експресіонізм, неокласицизм, неофольклоризм).

43. Охарактеризуйте імпресіонізм в музиці.

Імпресіонізм у живопису (Е. Дега, К. Моне, О. Ренуар, А. Сіслей, ін.). Виникнення музичного імпресіонізму наприкінці 80-х–початку 90-х років ХІХ століття. Наслідування традицій пізнього романтизму і національних музичних шкіл 19 ст. Клод Дебюссі – основоположник музичного імпресіонізму. Оновлення музичної мови Е. Саті і М. Равелем.

44. Обґрунтуйте прогресивну сутність експресіонізму в музичному мистецтві.

Виникнення експресіонізму в 1905 – 1920 рр. як відгуку на соціальну кризу 1-ої чверті ХХ ст. Журнал «Штурм» (1911 р., Х. Вальден). Нова віденська школа А. Шенберга, А. Берг, А. Веберн. Створення додекафонної системи. Розвиток принципів формоутворення музики бароко та раннього класицизму.

8.4. Історія української музики

45. Розкрийте особливості музичної культури України епохи Бароко.

Бароко як загальноєвропейський стиль, його специфіка в Україні. Типологічно спільні риси європейського Бароко. Кант як синтетичний бароковий музично-поетичний жанр. Світське музичне мистецтво, його жанри та стилі. Інструментальна музика. Музично-театральне мистецтво. Шкільна драма. Церковна багатоголоса музика. Партесний концерт. Дзвонарське мистецтво. Музично-теоретична думка. Теоретичні трактати М. Ділецького.

46. Розкрийте особливості музичної культури України епохи Класицизму.

Поєднання просвітницьких, класицистичних і барокових тенденцій в українській культурі зазначеного періоду. Церковна музика. Хоровий духовний концерт. Творчість М. Березовського, Д. Бортнянського, А. Веделя. Пісня-романс. Професіональна інструментальна музика. “Українська” симфонія Е. Ванжури.

47. Охарактеризуйте музичне мистецтво України першої половини і середини XIX століття.

Музичне життя в перших десятиліттях XIX ст. Становлення національного театру. Пісня-романс. Зростання композиторської майстерності. Хорова музика. Музично-театральне мистецтво. С. Гулака-Артемовський “Запорожець за Дунаєм”. Симфонічна та інструментальна музика. Романтична естетика, класичні стилістика й формотворення, фольклоризований тематизм в увертюрах (“симфоніях”) М. Вербицького. Формування національної специфіки в українській фортепіанній музиці. Розвиток жанру обробки українських народних пісень (Й. Витвицький, М. Завадський, В. Заремба). Формування циклічних творів (думка і шумка) та великої форми (М. Завадський, П. Сокальський).

48. Охарактеризуйте творчий доробок основоположника української класичної музики М. В. Лисенка.

Життєвий та творчий шлях композитора. Фольклористична діяльність митця. Педагогічна діяльність М. Лисенка. Естетичні принципи М. Лисенка. Сильові риси творчості та її новаторство. Огляд оперної творчості. Хорова музика. Огляд творчого доробку М. Лисенка у жанрі камерно-вокальної музики. Обробки українських народних пісень (хорові, камерно-вокальні). Інструментальні твори.

49. Охарактеризуйте музичне мистецтво України першої половини XX століття.

Становлення українського музикознавства. Роль жанру хорової та сольної обробки української народної пісні у створенні національного стилю української музики. Особливості розвитку жанрів українського музичного мистецтва в 20–30-ті роки. Українська музична культура у період фашистської окупації і повоєнної відбудови у 40-х роках. Дослідження музичного фольклору в місцях евакуації. Роль масової пісні як провідного жанру цього періоду.

50. Здійсніть музикознавчий огляд творчості українських композиторів першої половини XX століття.

М. Леонтович, К. Стеценко, Я. Степовий, О. Кошиць, В. Косенко, С. Людкевич, П. Козицький, Г. Верьовка, М. Вериківський, Л. Ревуцький та ін.

51. Охарактеризуйте музичне мистецтво України другої половини XX століття.

Суперечливість розвитку українського музичного мистецтва у 50-х роках. Музичне мистецтво 60–80-х років як новий етап в історії розвитку культури України. Два шляхи оновлення тематики та стилістики музичного мистецтва. Тенденція до камернізації великих жанрів (симфонії, опери, кантати). Неокласицизм. Вплив нової геополітичної ситуації в Україні другої половини

90-х років на розвиток музичного мистецтва. Процеси подолання ідеологічних стереотипів у музичній культурі України.

52. Проаналізуйте розвиток основних жанрів українського музичного мистецтва в другій половині ХХ століття.

Пісенна та хорова творчість. Симфонічна музика. Опера. Балет. Камерна музика.

53. Простежте епохи й періоди в розвитку українського фольклору та визначте жанри усної народної творчості, які з'явилися в ці періоди.

I. Доісторична (міфологічна) епоха: палеоліт – мисливські культи, магія полювання; мезоліт, чи кам'яний вік – система культів тварин, рослин, природних стихій; протонеоліт – астральні культи, міфи про природу, людину та світ; неоліт, чи мідний вік – Трипільська культура (3-2 тис. до н.е.); епоха бронзи, чи бронзовий вік; залізний вік; праслов'янський період.

II. Історична епоха: княжий період; доба козаччини; період бездержавності (XVIII–XIX ст.); час новітнього розвитку усної народної творчості (XX ст.); сучасний етап розвитку усної народної творчості.

54. Поясніть поняття «синкретизм ранніх форм фольклору».

Дві риси первісного мистецтва – *біфункціональність* (художнє і нехудожнє), *синкретичність*. Мистецтво – невід'ємний складник практично-пізнавальної діяльності людей первісного суспільства. Слова – символи для первісної людини; мова – перший фактор поетичної творчості.

55. Розкрийте зміст та музичні особливості календарно-обрядових пісень.

Походження і розвиток новорічних святкувань. Різновиди новорічних пісень. Колядки. Щедрівки. Народний театр. “Вертеп”. “Коза”. “Маланка”. Походження, історія побутування. Походження весняних обрядів та пісень. Різновиди весняних ігор та пісень. Зміст русальних обрядів та ігор. Музичні особливості русальних пісень. Зміст царинних обрядів, їх зв'язок із землеробською працею. Тематика та музичні особливості купальських і петрівчаних пісень. Зміст, тематика, музичні і виконавські особливості жнивварських пісень. Тематика, зміст, музичні особливості косовицьких пісень. Їхня спорідненість із купальськими, петрівчаними та жнивварськими піснями.

56. Розкрийте особливості епічних та ліро-епічних жанрів українського фольклору.

Героїчна епоха в історії українського народу. Особливості епічного стилю. Епічні жанри. Історія кобзарства. Думи, їх зміст тематика та музичні особливості. Жанрові різновиди дум. Історичні пісні. Тематична специфіка. Хронологічний огляд пісенної епіки. Класифікація історичних пісень. Народні балади. Особливості текстів та наспівів. Епічний, пісенний і протяжний

виконавські стилі. Новелістичні пісні (співанки-хроніки). Музичні особливості: форма, мелодика, ритміка, ладова специфіка. Особливості виконання.

57. Охарактеризуйте народнопісенну лірику українського фольклору.

Народнопісенна лірика. Класифікація ліричних жанрів. Жанри соціально-побутової лірики. Зміст та музичні особливості козацьких пісень. Зміст і тематика чумацьких пісень. Рекрутські та солдатські пісні. Походження, особливості змісту та побутування. Музичні і виконавські особливості. Бурлацькі, наймитські, заробітчанські пісні. Побутова лірика. Пісні про кохання та родинний побут.

58. Визначте поняття «родинно-обрядова творчість» та назвіть цикли, з яких вона складається.

Виникнення родинної обрядовості на основі тотемічно-анімістичних вірувань та культів, її зв'язок із магією. Весільна обрядовість. Обряди, пов'язані з народженням дитини. Похорон як етап життя родини. Поховальна обрядовість.

59. Охарактеризуйте українську народну інструментальну музику

Народний інструментарій. Класифікація музичний інструментів: індивідуально-любительські і ансамблеві. Коротка характеристика інструментів (виконавські можливості, особливості використання, функції). Класифікація інструментальної музики. Функції інструментальної музики. “Троїсті музики”: виконавський склад, оркестрові функції (мелодична, гармонічна, метро-ритмічна). Явище ансамблевої імпровізації.

60. Розкрийте зв'язок дитячого фольклору з етнопедагогікою. Поняття «дитячий фольклор». Специфіка дитячого фольклору. Розвиток дитячого мислення в українській етнопедагогіці засобом пестушок, забавлянок, небилиць. Значення колискових пісень в перші роки виховання дитини.

8.5. Педагогіка

61. Схарактеризуйте педагогіку як науку.

Педагогіка як наука про навчання, виховання, освіту. Три етапи розвитку педагогіки. Джерела розвитку педагогіки. Зв'язок педагогіки з іншими науками.

62. Схарактеризуйте основні категорії педагогіки.

Основні категорії педагогіки: виховання, навчання, освіта, самонавчання, самовиховання, формування, перевиховання. Характеристика категорій.

63. Розкрийте систему педагогічних наук.

Поняття про систему педагогічних наук. Характеристика структури педагогічної науки. Загальна педагогіка. Вікова педагогіка. Спеціальна

педагогіка. Порівняльна педагогіка. Історія педагогіки. Методика. Етнопедагогіка. Сімейна педагогіка. Соціальна педагогіка.

64. Схарактеризуйте методи науково-педагогічних досліджень.

Поняття про методи науково - педагогічних досліджень. Характеристика методів науково-педагогічних досліджень (спостереження, анкетування, бесіда, вивчення шкільної документації та продуктів діяльності школярів, тестування, шкалювання, педагогічний експеримент), види та вимоги до них.

65. Схарактеризуйте систему освіти в Україні.

Поняття про систему освіти. Принципи побудови системи освіти. Структура системи освіти. Характеристика ланок системи освіти.

66. Розкрийте сутність процесу навчання, його структуру та функції.

Сутність процесу навчання. Суб'єкти навчання. Рушійні сили процесу навчання. Функції навчання. Структурні компоненти процесу навчання.

67. Розкрийте закономірності, принципи і правила навчання.

Поняття про закономірності навчання. Дидактичні принципи навчання, їх характеристика. Правила навчання. Взаємозв'язок між принципами і правилами навчання.

68. Дайте загальну характеристику змісту освіти.

Поняття про зміст освіти. Чинники зміни змісту освіти. Підходи до формування змісту освіти. Компоненти змісту освіти. Основні принципи реформування змісту освіти. Відображення змісту освіти у навчальних планах, навчальних програмах, підручниках.

69. Схарактеризуйте нормативні документи змісту освіти.

Поняття про навчальний план. Компоненти навчального плану. Характеристика інваріантної і варіативної складових навчального плану. Поняття про навчальну програму. Принципи побудови навчальних програм. Структура навчальної програми, її характеристика.

70. Представте класифікації методів навчання.

Поняття про методи навчання. Класифікації методів навчання: 1) за джерелом передачі та сприйняття інформації; 2) за логікою передачі і сприйняття навчальної інформації; 3) за ступенем самостійності мислення школярів. Класифікація методів навчання, в основі яких цілісний підхід до діяльності вчителя і учня в навчально-виховному процесі (Ю.К.Бабанський)

71. Схарактеризуйте словесні методи навчання

Характеристика словесних методів навчання (розповідь, пояснення, опис, інструктаж, бесіда). Види бесід, розповідей, вимоги до їх проведення. Поєднання пояснення з іншими методами навчання.

72. Висвітліть історію розвитку форм організації навчання.

Поняття про форми організації навчання. Характеристика найбільш відомих в історії педагогічної думки форм організації навчання.

73. Схарактеризуйте урок як форму організації навчання, типи і структуру уроків (за В. Онищуком).

Поняття про урок. Вимоги до уроку. Класифікація уроків за дидактичною метою В.Онищука. Структура різних типів уроків.

74. Схарактеризуйте позаурочні форми навчання.

Поняття про позаурочні форми навчання. Види факультативів. Види та завдання семінарських занять. Екскурсія як форма роботи з учнями, її завдання. Класифікації екскурсій, етапи та вимоги до її проведення. Домашня робота як самостійне виконання учнями домашніх завдань за межами уроку. Види домашніх робіт.

75. Розкрийте сутність, функції і види контролю за навчально-пізнавальною діяльністю учнів.

Поняття про контроль. Складові контролю. Сутність функцій контролю. Характеристика видів контролю. Форми контролю.

76. Розкрийте сутність процесу виховання, його особливості.

Сутність процесу виховання, його структура. Суб'єкти виховного процесу. Рушійні сили процесу виховання. Об'єктивні та суб'єктивні фактори виховання. Мета та мотиви виховання. Особливості процесу виховання.

77. Визначте закономірності і принципи виховання.

Поняття про закономірності виховання, їх характеристика. Принципи виховання. Характеристика основних принципів виховання.

78. Розкрийте класифікацію методів виховання.

Поняття про методи виховання. Характеристика методів формування свідомості особистості. Методи організації діяльності і формування досвіду громадської поведінки. Методи стимулювання поведінки і діяльності школярів.

79. Схарактеризуйте методи формування свідомості особистості.

Бесіда як метод виховання, її види, методика та вимоги до проведення бесід. Переконування як метод виховання. Прийоми переконування. Педагогічна вимога, її види. Метод прикладу.

80. Висвітліть методи стимулювання і корекції поведінки школярів.

Заохочення як метод педагогічного впливу на особистість. Види заохочень. Покарання як метод виховання. Види покарань. Вимоги до заохочення і покарання школярів.

81. Схарактеризуйте колектив, його функції. Покажіть динаміку розвитку колективу.

Поняття про колектив. Роль колективу у формуванні особистості. Функції колективу. Динаміка розвитку колективу. Роль активу, органів самоврядування у формуванні колективу. Безпосередній та опосередкований вплив педагога на дитячий колектив.

82. Схарактеризуйте шляхи і засоби морального виховання школярів.

Моральне виховання як провідний чинник усебічного розвитку особистості. Завдання морального виховання. Шляхи розв'язання завдань морального виховання. Засоби морального виховання школярів.

83. Схарактеризуйте сім'ю як важливий соціальний інститут виховання.

Сім'я як соціальний інститут суспільного розвитку. Вплив сім'ї на формування особистості дитини. Функції сім'ї. Виховний потенціал різних типів сімей. Характеристика стилю взаємин між батьками і дітьми.

84. Схарактеризуйте види трудової діяльності школярів.

Сутність трудової діяльності школярів. Трудове навчання як складова трудового виховання. Поетапність здійснення трудового навчання. Види праці та вимоги до її організації.

85. Висвітліть форми і засоби естетичного виховання школярів.

Місце і роль естетичного виховання в житті людини. Зміст естетичного виховання. Форми естетичного виховання. Характеристика засобів естетичного виховання.

86. Висвітліть соціально-педагогічні причини появи важковиховуваних дітей.

Поняття про важковиховуваних дітей. Характерні особливості важковиховуваних дітей. Характеристика соціально - педагогічних причин появи важковиховуваних дітей.

87. Схарактеризуйте форми методичної роботи в школі.

Поняття про методичну роботу. Основний зміст методичної роботи в школі. Форми методичної роботи. Характеристика індивідуальних і колективних форм методичної роботи вчителів.

88. Схарактеризуйте педагогічні ідеї Я.А. Коменського.

Я.А. Коменський – чеський педагог, основоположник наукової педагогіки. Розробка Я. Коменським класно-урочної системи навчання та обґрунтування уроку як основної форми навчання в школі. Вікова періодизація дітей і система шкіл, зміст освіти та вимоги до організації роботи навчальних закладів. Обґрунтування принципу природовідповідності та доступності початкової освіти для всіх. Розробка теорії навчання – дидактики («Велика дидактика»). Три важливі принципи вчення Я. Коменського: виховуючий характер навчання, зв'язок навчання з життям, відповідність навчання віку учнів. Гуманістичні позиції Я. Коменського. Його погляди на роль і вимоги до вчителя.

89. Схарактеризуйте педагогічні погляди В.О. Сухомлинського.

Педагогічна діяльність В.О.Сухомлинського. Погляди В.О. Сухомлинського на зміст виховання особистості. Моральні цінності та заповіді В.Сухомлинського. Розробка В.О. Сухомлинським системи вимог до вчителя.

90. Розкрийте погляди А. С. Макаренка на виховання дітей у сім'ї.

Педагогічна діяльність А.С.Макаренка. Характеристика праць А.С.Макаренка («Книга для батьків», «Лекції про виховання дітей»). Провідна роль у вихованні справжнього авторитету батьків. Характеристика типів фальшивого авторитету батьків.

8.7. Хорове диригування

План аналізу хорової партитури

Загальний аналіз:

- оцінка творчості авторів твору;
- характеристика літературного тексту (основна ідея, образи, теми).

Музично-теоретичний аналіз:

- ладо-тональний план твору;
- музична форма;
- гармонія, фактура, голосоведіння;
- розмір, темп та його зміни;
- динаміка, агогіка.

Вокально-хоровий аналіз:

- тип і вид хору;
- діапазон хорових партій; фразування;
- способи звуковедення (legato, staccato, поп legato);
- дихання (загально-хорове чи ланцюгове);
- особливості інтонації, строю, ансамблю.

Виконавський аналіз:

- синтез творчого задуму композитора та поета з виконавською інтерпретацією диригента,

- визначення основних труднощів хорової партитури (вокально-хорових, диригентських, ритмічних, гармонічних) і засобів їх подолання.

Педагогічний аналіз:

- роль твору в естетичному вихованні та музичному навчанні;
використання хорового твору на уроках музики та в позакласній роботі тощо.

**9. Джерела інформації, рекомендовані
до використання в ході підготовки до Атестаційного Екзамену**

Методика викладання музичного мистецтва

1. Гумінська О. О. Уроки музики в загальноосвітній школі : метод. посібн. / О. О. Гумінська. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2008. – 104 с.
2. Дем'янюк Н. Ю. Основи хорознавства і методики роботи з хором : навч. посіб. [для студ. серед. спец. і вищ. закл. освіти] / Н. Ю. Дем'янюк. – Полтава : ПДПУ імені В. Г. Короленка, 2004. – 96 с.
3. Кушка Я. С. Методика музичного виховання дітей : навч. посібн. / Я. С. Кушка. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2007. – 288 с.
4. Лобач О. Музично-дидактичні ігри в початковій школі / Олена Лобач. – К. : Редакції газет з дошкільної та початкової освіти, 2013. – 104 с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).
5. Науменко С. І. Психологія музичності та її формування у молодших школярів : навч. посібник. / Науменко С. І. – К.: КДПІ, 1993. – 186 с.
6. Пермяков О. А. Дидактичні ігри на уроках музики : наук.-метод. посіб. / О. А. Пермяков, І. М. Власенко, О. О. Лаврентьєва. – К. : КНТ, 2014. – 271 с.
7. Печерська Е. Уроки музики в початкових класах: навч. посібник / Е. Печерська. – К.: Либідь, 2001. – 272 с.
8. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти: навч.-метод. посібн. / О. Я. Ростовський. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2011. – 640 с.
9. Смирнова Т. Хорознавство: історія, теорія, практика : навч. посібн. / Тетяна Смирнова. – Харків : Видво Федорко, 2013. – 212 с.
10. Черкасов В. Ф. Теорія і методика музичної освіти : навч. посіб. / Володимир Федорович Черкасов. – Київ : Академія, 2016. – 240 с. – (Alma mater).

Теорія музики і сольфеджіо

1. Андрєєва О. Основи музичної грамоти : підручник – вид. 4-те, випр. і доповнене. – К. : Муз. Україна, 1978. – 135 с.
2. Вахромєєв В. Елементарная теория музыки : [учебник для муз. училищ и вечерних школ общего муз. образования и для детских муз. школ]. – М. : Музыка, 1995. – 254 с.
3. Дубінін І. Гармонія : у 2 ч. / Дубінін І. – К.: Музична Україна, 1981. – 1982. – 235 с.

4. Дубовский И. Учебник гармонии / Дубовский И., Евсеев С., Способин И., Соколов В. – М.: Музыка, 1987. – 437 с.
5. Иванов О. К. Гармонія : навч. посібн. / Иванов О. К. – К. : КНУКіМ, 2001. – 102 с.
6. Красовська Є. М. Курс гармонії за фортепіано : метод. поради / Красовська Є. М., Виноградов Г. В. – К. : Музична Україна, 1983. – 213 с.
7. Павлюченко С. Елементарна теорія музики / Павлюченко С. – К. : Муз. Україна, 1980. – 160 с.
8. Побережна Г.І. Загальна теорія музики : підручник / Побережна Г.І., Щедриця Т.В. – К. : Вища школа, 2004. – 303 с.
9. Смаглій Г.А. Основи теорії музики : підручник [для навчальних закладів освіти, культури і мистецтв] / Смаглій Г.А., Маловик Л.В. – Х.: Факт, 2001 – 384 с.
10. Теплицький О. Творчі вправи в курсі гармонії / Теплицький О. – К. : Музична Україна, 1984. – 89 с.
11. Хоминський Й. Історія гармонії та контрапункту : у 2 т. / Хоминський Й. – К. : Музична Україна, 1975 – 1979. – 367 с.

Історія зарубіжної музики

1. Гнатів Т.Ф. Музична культура Франції рубежу ХІХ – ХХ століть : навч. посібник [для вищ. та серед. муз. закладів] / Т. Ф. Гнатів . – К. : Музична Україна, 1993. – 223 с.
2. Дячук Н.І. Музичне мистецтво Західної Європи кінця ХVІ – початку ХІХ ст. – [Тексти лекцій з курсу «Історія зарубіжної музики» для студентів музичних груп психолого-педагогічного факультету]. – Полтава : ПДПУ імені В.Г. Короленка, 2009. – 103 с.
3. История зарубежной музыки : учебник / ред. И. Нестьев. – Вып 5. – М. : Музыка, 1988. – 448 с.
4. Иванова І.Л. Історія опери. [Західна Європа. ХVІІ – ХІХ століття] / Иванова І.Л., Куколь Г. В., Черкашина М. Р. ; за ред. Марини Черкашиної ; Міжнар. фонд "Відродження". – К. : Заповіт, 1998. – 383 с.
5. Конен В. История зарубежной музыки / Конен В. – Вып. 3. – М. : Музыка, 1985. – 533 с.
6. Левик Б. История зарубежной музыки / Левик Б. – Вып. 2 – 4. – М. : Музыка, 1985 – 1976. – 277 с.
7. Ливанова Т. История западноевропейской музыки до 1789 года : в 2-х т. / Ливанова Т. – М. : Музыка, 1983.
8. Лисько З. Музичний словник / Лисько З. – К. : Муз. Україна, 1994. – 98 с.
9. Музична культура Італії та Франції: від бароко до романтизму. [Проблеми стилю та міжкультурних контактів]. – К. : Муз. Україна, 1991. – 334 с.
10. Музыкальный энциклопедический словарь / гл. ред. Г.В. Келдыш. – М. : Советская энциклопедия, 1990. – 672 с.
11. Юцевич Ю. Є. Музыка : словник-довідник / Юрій Євгенович Юцевич. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. – 352 с.

Історія української музики

1. Булашев Г. Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях / Булашев Г. – К. : Довіра, 1992. – 414 с.
2. Войтович В. Українська міфологія / Войтович В. – К. : Либідь, 2002. – 664 с.
3. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис : у 2 т. / Воропай О. – К.: Оберіг, 1991. – 604 с.
4. Герасимова-Персидська Н. О. Хоровий концерт на Україні в XVII – XVIII ст. / Герасимова-Персидська Н. О. – К. : Муз. Україна, 1978. – 280 с.
5. Головацький Я. Виклади давньослов'янських легенд або Міфологія / Головацький Я. – К. : Довіра, 1991. – 94 с.
6. Грицай М.С. Українська народно-поетична творчість : підр. для університетів / Грицай М.С., Бойко В.Г., Дунаєвська Л.Ф. – К. : Вища школа, 1983. – 358 с.
7. Давидюк В. Українська міфологічна легенда / Давидюк В. – Львів : Світ, 1992. – 192 с.
8. Дитячий фольклор / вступ. ст. Г.В. Довженок. – К. : Дніпро, 1986. – 304 с.
9. Іваницький А.І. Хрестоматія з українського музичного фольклору (з поясненнями та коментарями) : навч. посібн. [для вищих навч. закладів культури і мистецтв I–IV рівнів акредитації] / Іваницький А. І. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2008. – 520 с.
10. Іваницький А. Українська народна музична творчість : підручник / Іваницький А. – К. : Муз. Україна, 1990. – 374 с.
11. Іваницький А. І. Український музичний фольклор : підручн. / Іваницький А. І. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2004. – 320 с.
12. Історія української музики: У 6 т. – Т. 1 – 4. – К. : Муз. Україна, 1989 – 1992.
13. Килимник С. Український рік у народних звичаях в історичному освітленні : у 2-х кн. – К. : Обереги, 1994.
14. Колесса Ф. М. Фольклористичні праці / Колесса Ф. М. — К. : Наук, думка, 1970. – 415 с.
15. Колядки і щедрівки / упор., вст. ст., прим. М.С. Глушка. – К. : Муз. Україна, 1991. – 200 с.
16. Корній Л. Історія української музики : у 2 ч. – Київ – Харків - Нью-Йорк, 1998.
17. Корній Л. Українська шкільна драма і духовна музика XVII – другої половини XVIII ст. : монографія / Корній Л. – К. : Муз. Україна, 1993. – 240 с.
18. Лановик М. Б. Українська усна народна творчість : підручн. / Лановик М. Б., Лановик З. Б. – К. : Знання-прес, 2006. – 591 с.
19. Лозинський Й. І. Українське весілля / упор. і вступ. ст. Р. Ф. Кирчіва / Лозинський Й. І. – К. : Наук. думка, 1992. – 174 с.

20. Лозко Г. Українське народознавство / Лозко Г. – К. : Зодіак-ЕКО, 1995. — 386 с.
21. Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу. Ескіз української міфології / Нечуй-Левицький І. – К. : Обереги, 2003.– 139 с.
22. Плачинда С. Словник давньоукраїнської міфології / Плачинда С. – К. : Український письменник, 1993. – 240 с.
23. Плісецький М. Українські народні думи. Сюжети і образи / Плісецький М. – К. : УКСП «Кобза», 1994. – 305 с.
24. Пономарьов А. Українська етнографія : Курс лекцій / Пономарьов А. – К. : Либідь, 1994. – 416 с.
25. Українська культура: Лекції / за ред. Дм. Антоновича; упор. С. В. Ульяновська; вст. ст. І. М. Дзюби; перед. слово М. Антоновича; додатки С. В. Ульяновської, В. І. Ульяновського. – К. : Либідь, 1993. – 592 с.– («Пам'ятки історичної думки України»).
26. Українська минушина: Ілюстрований етнографічний довідник / гол. ред. А. Пономарев. – К. : Либідь, 1993. – 256 с.
27. Українське бароко та європейський контекст : зб. наук. пр. / ред. кол. Костюк О. Г., Федорук О.К. [та ін.]. – К. : Муз. Україна, 1991. – 422 с.
28. Українське народознавство / за заг. ред. С.П. Павлюка та ін. – Львів : Фенікс, 1994. – 605 с.
29. Українське народознавство : навч. посібн. / за ред. С.П. Павлюка, Г.Й. Горинь, Р.Ф. Кирчіва. – Львів : Фенікс, 1994. – 415 с.

Основний музичний інструмент

Фортепіано

1. Алексеев А. Д. Методика обучения игре на фортепиано / Алексеев А. Д. – изд. 4-е.– М. : Музыка, 1978. – 180 с.
2. Баренбойм Л.А. Путь к музицированию / Баренбойм Л.А. – Л. : Музыка, 1979. – 280 с.
3. Браудо И. Артикуляция / Браудо И. – М. : Музыка, 1961. – 176 с.
4. Голубовская Н. О музыкальном исполнительстве / Голубовская Н. – Л. : Музыка, 1985. – 400 с.
5. Либерман Е. Работа над фортепианной техникой / Либерман Е. – М. : Музыка, 1971. – 224 с.
6. Маккинон Л. Игра наизусть / Маккинон Л. – Л. : Музыка, 1967. – 306 с.
7. Малинковская А. Фортепианно-исполнительское интонирование / Малинковская А. – М. : Музыка, 1990. – 191 с.
8. Нейгауз Г.Г. Об искусстве фортепианной игры: Записки педагога / Нейгауз Г. Г. – 5-е изд. – М. : Музыка, 1988. – 240 с.
9. Фейнберг С. Е. Пианизм как искусство / Фейнберг С.Е. – изд. 2-е доп. – М. : Музыка, 1969. – 609 с.
10. Цыпин Г. М. Обучение игре на фортепиано : учебн. / Цыпин Г.М. – М. : Просвещение, 1984. – 176 с.

11. Шмидт-Шкловская А. О воспитании пианистических навыков / Шмидт-Шкловская А. – Л. : Музыка, 1985. – 70 с.

Баян / акордеон

1. Денисов О. Популярні мелодії для баяна або акордеона / Денисов О., Угринович В. – Вип. І. – К. : Муз. Україна, 1988. – 117 с.
2. Мясков К. Дитячий альбом для баяна / Мясков К. – К.: Музична Україна, 1991. – 103 с.
3. Різоль М. 100 українських народних пісень і танців для баяна / Різоль М. – К.: Муз. Україна, 1991. – 205 с.
4. Українські народні танці в обробці для баяна / упор. Різоль М. – К. : Муз. Україна, 1993. – 47 с.
5. Чапкій С. Альбом баяніста / Чапкій С. – К. : Муз. Україна, 1967. – 88 с.
Чапкій С. Етюдів для баяна / Чапкій С. – К. : Муз. Україна, 1967. – 62 с.

Постановка голосу

1. Дюпре Ж.-Л. Искусство пения. Полный курс: теория и практика, включающая сольфеджио, вокализы и мелодические этюды / Дюпре Ж.-Л. – М.: Лань. Планета музыки, 2014. – 288 с.
2. Каркина С. В. Интерпретация литературно-поэтического текста в музыкальном произведении : учебн. Пособ. [для студентов ср. и высш. учеб. заведений муз.-пед. специальностей, преподавателей музыки] / Каркина С. В. – Казань : К(П)ФУ, 2011. – 52 с.
3. Ламперти Ф. Искусство пения (L'artedelcanto). По классическим преданиям. Технические правила и советы ученикам и артистам : учебное пособие / Ламперти Ф. – изд. 2-е, испр. – М.: Лань. Планета музыки, 2009. – 192 с.
4. Плужников К. И. Вокальное искусство : учебное пособие / Плужников К. И. – СПб. : Лань. Планета музыки, 2013. – 112 с.

Хорове диригування

1. Дем'янюк Н. Ю. Основи хорознавства і методики роботи з хором : навч. посіб. для студ. серед. спец. і вищ. закл. освіти / Н. Ю. Дем'янюк. – Полтава : ПДПУ імені В. Г. Короленка, 2004. – 96 с.
2. Дем'янюк Н. Ю. Хрестоматія з диригування хором : навч. посіб. для студ. педагогічних ун. у 3 ч. / [уклад. Н. Ю. Дем'янюк]. – Полтава: Полтав. держ. пед. ун. імені В. Г. Короленка, 2009. – Ч. І. – 183 с.; Ч. ІІ. – 150 с.; Ч. ІІІ. – 198 с.
3. Левченко Г.С. «Їхав козак за Дунай»: українська народна пісня для мішаного хору / Г. С. Левченко ; Полтав. держ. пед. ін-т імені В. Г. Короленка. – Полтава : ПДП імені В. Г. Короленка, 1998. – 70 с.
4. Левченко Г.С. «На козака пригдонька»: хоровий триптих : навч. посіб. / Г. С. Левченко ; Полтав. держ. пед. ін-т імені В. Г. Короленка. – Полтава : ПДП імені В. Г. Короленка, 1998. – 78 с.
5. Левченко Г.С. «Стоїть гора високая»: навч. посіб. / Г. С. Левченко ; Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава : ПДПУ, 2003. – 24 с.

6. Левченко Г.С. Збірник пісень / Григорій Семенович Левченко. – Полтава, 1995. – 36 с.
7. Левченко Г.С. Збірник пісень / Григорій Семенович Левченко. – Полтава, 1996. – 34 с.
8. Левченко Г.С. Народні пісні Полтавщини : навч. посіб. / Г. Левченко. – Полтава : ПДПУ імені В.Г. Короленка, 2006. – 148 с.
9. Левченко Г.С. Ой, у лузі, та ще й при березі : навч. посіб. / Г. Левченко. – Полтава : ПДПУ імені В.Г. Короленка, 2006. – 160 с.
10. Левченко Г. С. Пісенні крила Полтавщини : зб. пісень / Г. Левченко. – Полтава : СПДФО, 2005. – 120 с.
11. Левченко Г. С. Хорова версія концерту для фортепіано з оркестром С. А. Шевченка : репертуарн. посіб. / Г. С. Левченко. – Полтава, 2002. – 56 с.
12. Левченко Г. С. Червона калина – полтавська земля : навч. посіб. / Г. С. Левченко ; Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава : Скайтек, 2000. – 167 с.
13. Левченко Г. С. Хорове диригування : навч. посібн. [для студентів спеціальності 7.010103, 7.020411 – Початкове навчання і музичне виховання] / Левченко Г. С., Лиманський П. Т., Тягло Є. І. – Ч. І. – Полтава : ПДП, 1995. – 91 с.
14. Лиманський П. Т. Вокально-хорова робота вчителів музики в дитячому хорі : навч. посіб. / П. Т. Лиманський, Є. І. Тягло. – Полтава : ПДП, 1997. – 74 с.
15. Лиманський П.Т. Хорове диригування : навч. посібн. [для студентів спеціальності 7.010103, 7.020411 – Початкове навчання і музичне виховання] / Лиманський П. Т., Тягло Є. І. – Ч. II. – Полтава : ПДП, 1998. – 181 с.
16. Лиманський П. Т. Обробки українських народних пісень та переклади для академічного хору : зб. муз. творів / [передм. Л. А. Гнатюк, Є. І. Тягла] / П. Т. Лиманський. – Полтава : ПДПУ імені В. Г. Короленка, 2001. – 36 с.

Педагогіка

1. Артемова Л.В. Історія педагогіки України : підручник / Л.В. Артемова. – К. : Либідь, 2006. – 424 с.
2. Бех І.Д. Виховання особистості: підручник / І.Д. Бех.– К. : Либідь, 2008. – 848 с.
3. Бойко А.М. Виховання людини: нове і вічне / А.М.Бойко.– Полтава : Техсервіс, 2006. – 568 с.
4. Вишневський О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. Посібник для студентів вищих навчальних закладів / О.І. Вишневський. – Дрогобич : Коло, 2003. – 528 с.
5. Волкова Н.П. Педагогіка : навч. посіб. / Н.П. Волкова. – Вид. 4-те, стер. – Київ : Академвидав, 2012. – 615 с.
6. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С.У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.

7. Зайченко І.В. Педагогіка. навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / І.В. Зайченко – К.: Освіта України, 2006. – 528 с.
8. Зязюн І.А. Педагогіка добра: ідеали і реалії : наук.-метод. посіб. / І.А. Зязюн. – Київ : МАУП, 2000. – 309 с.
9. Інтегрований курс теорії та історії педагогіки: індивідуальні тьюторські завдання для студентів II-IV курсів / Автор-укладач Бойко А.М. – Полтава, 2007 – 328 с.
10. Кузьмінський А.І. Педагогіка у запитаннях і відповідях : навч. посіб. / А.І. Кузьмінський, В.Л. Омеляненко. – Київ : Знання, 2006. – 311 с.
11. Левківський М.В. Історія педагогіки: підручник / М.В. Левківський. – К. : ЦНЛ, 2003. – 360 с.
12. Лозова В.І. Теоретичні основи виховання і навчання : навч. посіб. / В. І. Лозова, Г.В. Троцько. – 2-ге вид., випр. і доп. – Харків : ОВС, 2002. – 400 с.
13. Любар О.О. Історія української школи і педагогіки : навч. посіб. / О.О. Любар, М.Г. Стельмахович, Т.Т. Федоренко. – К. : Знання, 2006. – 447 с.
14. Мазоха Д.С. Педагогіка : навч. посіб. / Д. С. Мазоха, Н. І. Опанасенко. – Київ : Центр навчальної літератури, 2005. – 231 с.
15. Максимюк С.П. Педагогіка : навчальний посібник / С.П. Максимюк. – К. : Кондор, 2005. – 667 с.
16. Пальчевський С.С. Педагогіка: Навч. посіб./ С.С.Пальчевський.– К.: Каравела, 2007. – 567 с.
17. Персоналії в історії національної педагогіки. 22 видатних українських педагоги : підручник / під заг. ред. А.М. Бойко. – К. : ВД «Професіонал», 2004. – 576 с.
18. Рудницька О.П. Педагогіка : загальна та мистецька : навч. посібник / О.П. Рудницька. – Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2005. – 355 с.
19. Фіцула М.М. Педагогіка : навч. посіб. / М.М. Фіцула. – вид. третє, перероб. і допов. – Тернопіль : навчальна книга-Богдан, 2013. – 230 с.
20. Ягупов В.В. Педагогіка : навч. посібник / В.В. Ягупов. – К. : Либідь, 2003. – 560 с.

Інтернет-ресурси

1. Бех І.Д. Світ емоцій у виховній системі В.О.Сухомлинського : [Електронний ресурс]. – URL: [//www.library.edu.ua](http://www.library.edu.ua)
2. Джури́нський А.Н. Історія зарубіжної педагогіки : [Електронний ресурс]. – URL: http://www.koob.ru/dzhurinsky_a_n/istoriya_zar_p
3. Енциклопедія педагогічної освіти України, 2009 : [Електронний ресурс]. – URL: [www. who-is-who.com.ua](http://www.who-is-who.com.ua)
4. Коджаспирова Г.М. Словарь по педагогике : [Електронний ресурс]. – URL: http://www.koob.ru/kodzhaspirova/dictionary_of_education
5. Національна бібліотека імені В. І. Вернадського : [Електронний ресурс]. – URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

6. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України : [Електронний ресурс]. – URL: <http://www.mon.gov.ua>.
7. Полтавська обласна універсальна наукова бібліотека імені І. П. Котляревського (36020 м. Полтава, вул. Небесної Сотні, 17) : [Електронний ресурс]. – URL:<http://www.library.pl.ua/>
8. Харламов І.Ф. Педагогіка : [Електронний ресурс]. – URL: http://www.koob.ru/harlamov_i_f/pedagogika